

των πόθων τούτων τὸ σεβασμὸς. Κανόνια καὶ θωρηκτὰ εἶναι τὰ μόνον νομικὰ ἐπιχειρήματα πού δὲν ὑποφέρουν καμιά κύμανση»(1).

(Στῆλο φύλλο τελιώνει)

ΑΡ. ΠΟΥΛΗΜΕΝΟΣ

(3) Temps τῆς 3ης Μαρτίου 1909.

ΙΣΚΙΟΣ

Τὸ βράδι, ἀργά, στῆς νύχτας τὰρχινήματα
σ' ἀπάντησα στὰ πέτρινα μονεράγια
κι ἀπὸ κοντὰ σου ἔτρεξα νὰ λύσεις μου
τὰ μάγγαλα, τὰ ξωτικά τὰ μάγια.

Δὲ μ' ἄκουσες καὶ τράβηξες περήφανη
καὶ μ' ἔσυρες σὰ λάφυρο κοντὰ σου,
σὸν ἴσκιο ἐνὸς σκελεθροῦ μὲ κατάντησες
νὰ κυνηγᾶω πάντα τὴ σκιά σου.

ΡΗΓΑΣ ΠΑΛΑΤΗΣ

ΒΓΗΚΑΝΕ

ΤΟΥ ΨΥΧΑΡΗ

ΡΟΔΑ ΚΑΙ ΜΗΛΑ

ΤΟΜΟΣ Ε'

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

καὶ πούλιούνται στὸ Βιβλιοπωλεῖο «'Ε-
στίας» δρ. 4.

ΠΕΡΙΕΧΑΜΕΝΑ :

Σὰ λάμπει ὁ ἥλιος — Μιά κριτικὴ — Ἐνωσὴ θὰ
πῆ δύναμη — Τρομοκρατία — Μάθησι καὶ λεφτεριά —
Ὁ «Συγγραφεὺς» — Ἐπιλογος — Ἐκατὸν πενήντα —
Διαγωνισμὸς γιὰ τὴ γλῶσσα 1904 — Ἡ γραμματικὴ
τοῦ Ροντάκη — Δεφτεριά καὶ μάθησι — Τὸ ἔρητὸ τοῦ
Νεεμία — Ἐνα γράμμα — Οἱ παράδες — Διαβάζοντας
τὰ Πάτρια Σκευθῆδες — Ἡ κλωστήσια — Ἐνα νό-
στιμο ἐπιχειρήμα — Ξενισμὸς — Ταχυδρομὸς, ταχυδρο-
μεῖο, πόστα — Ἐνας ἕνας — Τί λέγεται γλῶσσα — Ἀ-
νοιχτὸ γράμμα — Τὰ βιβλία μας καὶ τὰ περιοδικὰ μας
— Ὁ Ἄντρας καὶ ἡ γυναίκα — Ὁ κ. Η. Krüger —
Τὸ φεγγάρι — Ἡ χημία τοῦ λαοῦ — Μαρία Ἐλένη
— Καλοσύνη καὶ Διάβασμα — Λίγα λόγια — Ὁ Με-
σοασέρης — Τεῖντα χιλιάδες φράγκα χρυσά — Πρωτο-
χρονιάτικο — Ἀγάπη — Πέρα πέρα — Ὁ Νουμάς —
Γράμμα στὴ Μυριέλλα.

νὰ τὴν ὀργανώσει μεθοδικὰ καὶ νὰ τὴν ὑψώσει σὲ
πολιτιστικὸ, ζωτικὸ ζήτημα τοῦ γένους. Ἔτσι κι ὁ
Παλαμᾶς στὴν ποίησι εἶταν ἐκεῖνος πού ἐνωσε
καὶ φανέρωσε πρώτος συνειδητὰ τὴν ὀρμὴ τοῦ και-
ροῦ κ' ἡ ποίησι κ' ἡ κριτικὴ του ἔγιναν οἱ ἀπό-
στολοι τῶν καινούριων πνευματικῶν ρευμάτων τῆς
ἐποχῆς. Τὸ ξέρω πάλι πὼς θὰ σηκωθεῖ ἄλλη δια-
μαρτύρησι ἀπ' τὸν ἕναν ἢ τὸν ἄλλον ἀπ' τοὺς
ποιητῆς πού ἀνάφερα παραπάνω. Ἐγὼ δὲ μιμήθηκα
τὸν Παλαμᾶ, θὰ μοῦ πεῖ ἴσως ὁ Α ἢ ὁ Β. Μὰ κ'
ἐγὼ δὲ μιμῶ γιὰ μίμησι. Μιμῶ γιὰ τὴς ὑποκλίσεις
πού ἔδωσε σ' ὄλους ὁ ποιητῆς κι ὁ κριτικὸς Παλα-
μᾶς, τόσο σ' ἐκεῖνους, πού λ. χ. σὸν ἐμένα στάθη-
καν ἄμεσα ἀπομιμητῆς του, ὅσο καὶ σὲ κείνους, πού
ἡ δυνατότερη ἀτομικότητά τους ἀπέκλεινε βέβαια
τὴ μίμησι, ὅχι ὅμως καὶ τὴν ἀνάγκη τοῦ κεντρι-
σματος τοῦ νοῦ πρὸς μιὰ σοβαρότερη ἀντίληψη τῆς
ποίησις ἀπὸ ἕνα πνεῦμα πιὸ ἀγρυπνο, ὅπως εἶναι
ἀναμφισβήτητα ὁ Παλαμᾶς.

Μὲ λυπεῖ τὸ πὼς ἀπὸ ἔλλειψη τῶν πραγματικῶν
στοιχείων, τῶν πνευματικῶν μνημείων τῆς ἐποχῆς
αὐτῆς δὲ μοῦ εἶναι δυνατό νὰ ἐκπαθῶ πλατύτερα,
δείχνοντας καθαρότερα στὰ καθέκαστὰ τους αὐτὰ
πού λέω μόνο με γενικὲς γραμμῆς. Μιά κριτικὴ

Ο ΝΟΥΜΑΣ, ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΕΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ ΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗ

Γιὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Κρήτη δρ. 10

Γιὰ τὸ Ἐξωτερικὸ φρ. χρ. 12 1/2

Γιὰ τὴς ἐπαρχίης δεχομαστε καὶ τρίμηνας (3 δρ. τὴν τρι-
μηνία) συντρομῆς.

Κανένας δὲ γράφεται συντρομητῆς ἢ δὲ στείλει μπροστὰ
τὴ συντρομῆ του.

20 λεφτὰ τὸ φύλλο λεφτὰ 20

Τὰ περασμένα φύλλα τοῦ Νουμά πούλιούνται
στὸ γραφεῖο μας στὴ διπλὴ τιμῆ.

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ. Στὰ κίθκια (Σύνταγμα, Ὁμόνοια
Ἐθν. Τράπεζα Ἰπ. Οἰκονομικῶν, Σταθμὸς Τροχί-
δρομου (Ἀκαδημία), Βουλῆ, Σταθμὸς ὑπόγειου Σιδη-
ροδρομοῦ Ὁμόνοια), στὸ κίθκι Γιαννοπούλου (Χαυ-
τεῖα), στὰ βιβλιοπωλεῖα Ἐστίας Γ. Κολάρου καὶ
Σακέτου (ἀντίκρυ στὴ Βουλῆ).

Στὴν Κέρκυρα, Πάτρα καὶ Βόλο, στὰ Πραχτο-
ρεῖα τῶν Ἐφημερίδων, στὸν Πύργο στὸ βιβλιοπω-
λεῖο τοῦ κ. Κ. Βαρουξῆ.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

Νεοαντρισμὸς — Ἄτοπο στοὺς τίμιους καὶ ἰκα-
νοὺς — Ἡ χαρὰ τοῦ λύκου — Ἐφοιτητικὴ
Συντροφία.

ΕΝΑΣ ἀνώτερος δημόσιος ὑπάλληλος, ἕνας νο-
μάρχης, παύτηκε. Σπουδαῖο τὸ πρᾶμα δὲν εἶναι.
Ὅταν ὅμως αὐτὸς ὁ νομάρχης λέγεται Χρῖστος Πα-
λαμᾶς μπορεῖ κανεὶς νὰ σταματήσει λίγο καὶ νὰ λ-
λάξει δυὸ τρεῖς γλυκοκουβέντες μὲ τὴν κυρ' Ἀνόρ-
θωσι.

Τὸν κ. Χρ. Παλαμᾶ τὸν συνεπῆρε, λένε, τὸ
ρεμᾶ τοῦ νεοαντρισμοῦ. Κάτου τὰ σαράβαλα καὶ
τόπο στοὺς νέους. Πολὺ σωστὸ αὐτό, μὰ μοναχὰ
ἄμα γίνεται λογικὴ χρῆσι κι ὄχι ἀσυλλόγιστη κατὰ-
χρησι. Γιατί, νὰ μὴν τὸ κρύβουμε, ὑπάρχουν καὶ
σαραβαλιασμένα νιάτα, καθὼς ὑπάρχουν καὶ σαρα-
βαλιασμένοι χαρακτήρες μέσα σὲ λεβέντικα κορμιά.
Ὁ σκολαστικισμὸς λ. χ. δὲν πιστεύουμε νᾶρθε μὲ
τὰ γράματα στὸν κ. Μιστριώτη ὁ κ. Τιμ. Ἄμπε-
λᾶς καὶ εἴκοσι χρονῶν σὸν εἶτανε δὲν ἔγραφε κα-
λύτερα δρᾶματα ἀπὸ κείνα πού γράφει σήμερα,
ἀφοῦ πέρασε τὰ ἐξήντα· κι ὁ κ. Φιλάρετος ἀπὸ νιδὸς
φαβλατάρειζε ριζασπαστικὲς ἀερολογίες.

Ὡστόσο, ἀφίνοντας καταμέρος τὰ γενικά, μπο-
ροῦμε νὰ βεβαιώσουμε τὴν κυρ' Ἀνόρθωσι πὼς ἂ
στίψει δέκα ἀπὸ τοὺς νέους νομάρχης τῆς δὲν μπο-

ἐχτίμησι τοῦ ἔργου τοῦ Παλαμᾶ, θὰ πρεπε νᾶναι
συνδεμένη μὲ τὴν ἐπισκόπησι τοῦ ἔργου τῶν κυριό-
τερων ποιητῶν καὶ συγγραφέων γύρω του, θὰ σήμαινε
δηλ. τὴν ἱστορία τῶν γραμμάτων μας στίς τελευ-
ταίης τρεῖς δεκαετηρίδες καὶ κοντὰ σ' αὐτὰ θᾶταν
τὸ κέντρο τῆς ἐχτίμησις τῆς πνευματικῆς ἀξίης
ἅλης τῆς κοινωνικῆς ζωῆς στὴν ἐποχὴ αὐτῆ. Για νὰ
νοήσι κανεὶς τὴ σημασία τοῦ Παλαμᾶ σὸν ζυ-
πνητῆ καὶ πρόμαχου μιᾶς καινούριας πνευματικῆς
ἐποχῆς, ὅταν δὲν τὴν ἔζησε μαζί του, πρέπει νὰ
τρέξει πέρα κ' ἔξω ἀπ' τὰ βιβλία του, στοὺς πα-
λιότερους πολεμικοὺς ἀγῶνες μὲ τὴ σκουριά τῆς σχο-
λαστικῆς μωροσοφίης ἀπ' τὴ μιὰ μεριά, μὲ τὴ
στενοκεφαλιά καὶ τὸ ἀτολμο τῶν συνομιλητῶν του
ἀπὸ τὴν ἄλλη, τόσο σ' αἰσθητικὰ ζήτήματα ὅσο
καὶ στὴ γλῶσσα. Ἡ σημασία του στὸ γλωσσικὸ ἀ-
γῶνα εἶναι γνωστὴ στοὺς ἀναγνώστες τοῦ φύλλου
αὐτοῦ, ὅστε νὰ μὴ χρειάζεται νὰ χάσω λόγια. Ἐνα
μοναχὰ λόγο θαυμασμοῦ γιὰ τὸν ἠρωτισμὸ τοῦ ποιητῆ
τοῦ «Προφητικοῦ» δὲ θὰ μπορέσω νὰ σπατάω. Τόσο
περσότερο ὅσο εἶναι ΜΟΝΑΔΙΚΟ ἀνάμεσα μας τὸ
παράδειγμα τοῦ ἠρωτισμοῦ αὐτοῦ, πού ὅσο ἀγριέθει
ὁ πόλεμος τριγύρω του, τόσο κι ὁ ἠρωτισμὸς θεριέθει.
Καὶ τοῦτο εἶναι ἕνα ἀπὸ τὰνώτερα θετικὰ στοιχεῖα

ρεῖ νὰ κάμει μισὸ Παλαμᾶ, γιατί λιγοστοὶ θᾶναι
κείνοι οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι, νέοι καὶ παλιοί, πού
θᾶχουν τὴ μὲρψωσὴ του, τὴν πείρα του καὶ τὴν
ικανότητά του.

★

Ἡ ΑΝΟΡΘΩΣΗ ἕνα σπουδαῖοτατο πρᾶμα ἔπρεπε νὰ
καλοχωνέψει κι αὐτὸ νᾶχει γιὰ μέτρο στὴν κάθε τῆς ἐνέρ-
γεια. Πὼς δηλ. γιὰ τὴν δημόσια ὑπερσία δὲν ὑπάρχουν
νέοι καὶ γέροι, παρὰ μόνο ἰκανοὶ κι ἀνίκανοι, φιλότιμοι κι
ἀφιλότιμοι, δουλευτᾶδες καὶ τεμπέληδες, τίμιοι καὶ κλέ-
φτες. Κρατώντας ἕνα τέτιο δίκαιο καὶ λογικὸ μέτρο στὰ
χέρια τῆς δὲ θὰ καρτεροῦσε νᾶσπρίσουν τὰ μαλλιά τοῦ
δεῖνα ἰκανοῦ νέου γιὰ νᾶν τὸν βάλει στὴ δεῖνα θέση, ὅστε
πάλι θᾶβγαζε ἀπὸ τὴν τάδε θέση ἕναν ἰκανότατο ἀσπρο-
μάλλη γιὰ νὰ διορίσει τὸν πρῶτον κηφήνα πού θᾶπαν-
τοῦσε, μόνο καὶ μόνο γιατί ὁ κηφήνας αὐτὸς θὰ λεγότανε,
κι ἂς μὴν εἶτανε, νέος.

Ὅταν ἀκοῦμε, καὶ τὸ συγκαοῦμε δὲ τώρα τελευταῖα,
τὸ περίφημο «τόπο στοὺς νέους!», πάντα φοβόμαστε μήπως
κείνοι πού τὸ ξεφωνίζουν ἀσυλλόγιστα (μόνο καὶ μόνο γιὰ
νὰ δεῖξουν πὼς κάτι καινούριο λένε), δὲ λογαριάζουν καθό-
λου τὰ νιάτα, τοῦ νοῦ καὶ τῆς ψυχῆς, παρὰ μοναχὰ τοῦ
κορμιοῦ τὰ νιάτα πού πολλές φορές, ὄχι πάντα, στολίζουν
καὶ τὰ λεγόμενα γερωντόπαιδα.

Ἄν τὴ χώρα μας τὴν ἔφερε στὰ σημερινὰ γᾶλια ἡ πε-
ρίφημη φαυλοκρατία, τότε μὲ τὸ «τόπο στοὺς νέους!»
πρέπει νὰ ἐνοοῦμε «τόπο στοὺς τίμιους καὶ στοὺς ἰκα-
νοὺς».

Ἔτσι μοναχὰ κάτι θὰ κάνουμε κ' ἔτσι μοναχὰ θὰ
μπορέσουμε νὰ πάμε μπροστὰ.

★

Ὁ ΛΥΚΟΣ στὴν ἀνεμοζάλη χαιρεταί. Μιὰ τέτια ἀνε-
μοζάλη πίτυχε καὶ ἡ Κυβέρνησι Μαυρομιχάλη, ὅταν τὰ
νομοσχέδια μὲ τὴν ντουζίνα ψηφίζόντουσαν κάτου ἀπὸ τὸ
ξεγυμνωμένο σπαθὶ τοῦ «Στρ. Συνδέσμου» καὶ πέρασε τὴ
σύμβασι μὲ τὴν Ρουμανικὴ ἀτμοπλοικὴ ἐταιρία. Ἡ Κυβέρ-
νησι Μαυρομιχάλη κατακουρελιάστηκε τὴ Δευτέρα στὴ
Βουλῆ γι' αὐτὴ τὴ σύμβασι, μὰ δικὸ τῆς τὸ φταξίμο δὲν
εἶναι. Τὸ φταξίμο τῆς αὐτοῦ, καὶ κάθε ἄλλο φταξίμο τῆς,
βαραίνει καὶ θὰ βαραίνει πάντα κείνους πού εἶχαν τὴν ἐξυ-
πνάδα, κάνοντας μισὴ ἐπανάστασι, νὰ χειροτονήσουν
μιὰ κομματικὴ Κυβέρνησι γιὰ νὰ σώσει τὸν τόπο — κι ἂς συ-
χωράμε τὸν κ. Βενιζέλο πού δὲν τὴν ἄφισε λίγο καιρὸ
ἀκόμα γιὰ νὰ τὸν ἀποβουλιάζει.

★

Ἡ «ΦΟΙΤΗΤΙΚΗ ΣΥΝΤΡΟΦΙΑ», καθὼς τιτοφορή-
θηκε πολὺ ὁμορφα καὶ πολὺ χαρακτηριστικὰ ὁ Φοιτητικὸς
δημοτικιστικὸς σύλλογος, παρουσιάζεται σήμερα ἐπίσημα,
νὰ ποῦμε, στὸ δημόσιο μὲ τὸ κατὰστατικὸ τῆς. Καὶ μόνο
τὸ θεμέλιωμα τῆς «Φοιτητικῆς συντροφίης» σημεῖώνει ἕνα
σημαντικὸ σταθμὸ στὸ Γλωσσικὸ ἀγῶνα. Γι' αὐτὸ μὲ ξε-
χωριστὴ συγκίνησι καὶ χαρὰ τὴ χαιρετᾶμε.

Ὁ «Νουμάς» παραχώρησε ἀπὸ κάθε φύλλο του μιὰ ἢ

καὶ τῆς προσωπικότητος τοῦ Παλαμᾶ καὶ τοῦ
ποιητῆ Παλαμᾶ, γιατί, ἐγὼ κάνε, δὲν μπορῶ νὰ
νιώσω ποιητὴ ἄξιο τοῦ ὀνόματος, δίχως συνάμα δύ-
ναμη ψυχῆς καὶ χαρακτήρα. Καὶ θὰ ἤθελα νὰ μπο-
ροῦσα νὰ κλείσω ἐδῶ, ἂν ὁ κ. Π. Φλ. δὲ μὲ βιάζε
νὰ τοῦ δῶσω πλατύτερες ἐξήγησις.

Εἶναι μιὰ κοινοτοπία, πού τὴν εἶπαν συχνὰ γιὰ
πολλὲς προσωπικότητες ἀνώτερες ἀκόμα κι ἀπὸ τὸν
ποιητῆ τοῦ «Δωδεκάλογου», πὼς δηλαδή τὰ ἴδια
προτερήματά τους γίνονται μὲ τὸ παρατένωμα ἐ-
λαττώματα. Τὰ προτερήματα τοῦ ποιητῆ τοῦ
«Δωδεκάλογου», πού τοῦ δίνουν τὴν πρώτη θέση
ἀνάμεσα στοὺς ὁμοτέχνους του, εἶναι ἡ ἀνώτερη
ποιητικὴ δύναμη, ἡ μεγαλύτερη ὀρμὴ τῆς φαντα-
σίας, ἡ τάσι τοῦ νοῦ τοῦ πρὸς τὸ ἀπλωμα, πρὸς τὸ
πλατύτερο ποιητικὸ φτερούγισμα, ἡ θέλησι τοῦ νᾶ
γυρέθει πάντα τὸ καινούριο, τὸ ξανάνιωμα καὶ τὸ
ξαναγέννημα μπορεῖ νὰ πεῖ κανένας. Ἡ ἀνησυχία
αὐτῆ τοῦ νοῦ, τὸ τετωμένο μάτι πρὸς πάσα κί-
νησι τριγύρω του εἶναι ἐκεῖνος πού χαρακτηρίζει
κάθε ποιητῆ, πού σηκώνεται παραπάνω ἀπὸ τὸ
μέτρο. Κι ὁ Παλαμᾶς, μὲ ὄλο τὸ περσότερο βάρος
τῶν χρόνων του, καταντάει ὁ λιγότερο συντηρητι-
κὸς στὸν τόπο μας σχεδὸν ἀπ' ὄλους τοὺς πιὸ νιό-